

ISSN 2617-5932

УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСНИК

СЕРІЯ: ФІНАНСИ, ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСНИК. СЕРІЯ: ФІНАНСИ, ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ

- ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСНИК. СЕРІЯ: ФІНАНСИ, ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ
- ВИПУСК 8 2021
- УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Випуск 8 2021

УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСНИК
СЕРІЯ: ФІНАНСИ, ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ

Науковий фаховий журнал

Випуск 8

Ірпінь • УДФСУ • 2021

*Засновник, видавець: Університет державної фіскальної служби України
Заснований 2017 року, с правонаступником Наукового вісника Національного університету
державної податкової служби України (економіка, право)
Продовжуване видання (виходить у міру накопичення матеріалу)
Мови видання: українська, російська, англійська
Свідоцтво про Державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ 22277-12177 Р від 02.08.2016
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Університету державної фіскальної
служби України (протокол № 14 від 23.11.2021)
Журнал внесено до Переліку наукових фахових видань України (категорія Б)
в галузі економічних наук наказом МОН України від 15.10.2019 № 1301*

Редакційна колегія: О. А. Шевчук, д.е.н., професор (головн. ред.); Н. П. Мацелюх, д.е.н., професор (заст. головн. ред.); С. В. Онишко, д.е.н., професор (заст. голови. ред.); Н. С. Дружинська, к.е.н. (відп. секр.); О. В. Алейнікова, д.н. держ. упр., професор; В. Л. Андрущенко, д.е.н., професор; Я. В. Белінська, д.е.н., професор; О. І. Береславська, д.е.н., професор; І. М. Боярко, д.е.н., професор; В. В. Гурочкіна, д.е.н., доцент; Н. Г. Діденко, д.н. держ. упр., професор; К. В. Дубич, д.н. держ. упр., професор; С. А. Дяченко, д.н. держ. упр.; В. Д. Залізко, д.е.н., професор; В. Ю. Ільїн, д.е.н., професор; Л. М. Карпенко, д.е.н., професор; С. Г. Карташов, д.н. держ. упр., доцент; Ю. М. Коваленко, д.е.н., професор; А. В. Кожина, к.н. держ. упр., доцент; Т. А. Коляда, к.е.н., с.н.с., доцент; В. М. Краєвський, д.е.н., професор; А. В. Лісовий, д.е.н., доцент; В. В. Мартиненко, д.е.н., доцент; В. М. Мельник, д.е.н., професор; А. А. Олешко, д.е.н., професор; В. О. Осмятченко, д.е.н., професор; Ю. В. Пасічник, д.е.н., професор; П. В. Пашко, д.е.н., професор; С. В. Петруха, к.е.н., доцент; В. В. Пилипів, д.е.н., професор; С. П. Ріппа, д.е.н., професор; Н. В. Стежко, д.е.н., професор; О. О. Сунцова, д.е.н., професор; Н. В. Ткаченко, д.е.н., професор; Н. М. Ткачова, д.н. держ. упр., професор; І. В. Ховрак, д.е.н., доцент; К. І. Швабій, д.е.н., професор; Аміт Кумар, доктор філософії, MBA, M. Com, доцент; Ашелена Лобб, доктор філософії, доцент; Варадарадж Аравамудхан, доктор філософії, MBA, MPhil, професор; Гечібая Бадрі, д.е.н., професор; Гозора Владімір, доктор філософії, габілітований доктор, професор, MBA; Горал Юстина, доктор філософії, доцент; Джвігол-Барош М., доктор філософії, доцент; Рафаель Ірізаррі, доктор наук, професор; Іскандар Муда, доктор філософії, SE, M.Si, Ak, CA, CSRS, CPA; Мискевич Радослав, доктор філософії, доцент; Мохд Заїні Абд Карим, доктор філософії, професор; Новак Даріуш, габілітований доктор, професор; Сафван Аль Салім, доктор філософії, професор; Сипко Юрай, доктор філософії, професор, MBA; Натела Циклашвілі, д.е.н., професор.

Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування : науковий фаховий журнал / редкол. : О. А. Шевчук (головн. ред.) та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. – Випуск 8. – 178 с.

У виданні вміщені наукові статті, присвячені актуальним проблемам економіки.

Науковий журнал започатковано з метою опублікування результатів наукових досліджень з питань теорії і практики фінансів, бухгалтерського обліку, оподаткування та інших напрямів економічної науки.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів та всіх, хто цікавиться науковими дослідженнями у сфері економіки.

Розміщений на відкритій інформаційній платформі OJS Університету державної фіскальної служби України.

Науковим статтям, опублікованим у журналі, присвоюється індекс DOI (Digital Object Identifier) – ідентифікатор цифрового об'єкта.

Журнал розміщено в профільних міжнародних наукометричних базах даних, репозитаріях та пошукових системах: Index Copernicus, Crossref, Google Scholar, International Institute of Organized Research (I2OR), International Scientific Indexing (ISI), Advanced Science Index (ASI), CiteFactor, J-Gate, EuroPub, Bielefeld Academic Search Engine (BASE), Open Ukrainian Citation Index (OUCI), НБУВ.

Редакція журналу веде систематичну роботу щодо включення наукового фахового видання до міжнародних електронних бібліотек, каталогів та наукометричних баз даних з метою входження у світовий науковий інформаційний простір, підвищення рейтингу журналу та індексів цитування його авторів. Наразі редколегія провадить роботу щодо входження журналу у Scopus та Web of Science.

Адреса редакції:

вул. Університетська, 31,
м. Ірпінь, Київська обл., 08205, Україна
E-mail: ekonvisnik@nusta.edu.ua

Під час посилання на матеріали наукового журналу «Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування» потрібно використовувати транслітеровану назву «Ekonomiczny Visnyk. Seria: Finansy, Oblik, Opodatkovannia» або «Economic Herald. Series: Finance, Accounting, Taxation».

ЗМІСТ

Вітальне слово Г. Пліс	10
Бедринеш М. Д., Корецька І. В. Особливості децентралізації в контексті світового досвіду: типи, моделі та форми.....	11
Бойко Н. О., Богославець О. Г., Ілляшенко І. О., Шевчук О. В., Шмігельська Є. А. Анімаційна діяльність як ефективний фактор зростання рівня послуг таконкурентоспроможності підприємств гостинності Туреччини.....	19
Борса В. В. Вплив митного реєстру на зону безпеки інтелектуальної власності в сучасних умовах зовнішньоекономічної діяльності.....	30
Брехов С. С. Пріоритети вдосконалення діяльності державної податкової служби щодо оцінювання ризиків з питань трансфертного ціноутворення.....	40
Грицун В. В. Міжнародна фінансова допомога ЄС.....	52
Гурочкіна В. В., Рєзнік С. В. Формування системи інноваційного розвитку промислових підприємств в емерджентній економіці.....	62
Лисецька Н. М. Систематизація теоретико-методологічних підходів використання непрямих методів контролю за доходами і витратами фізичних осіб.....	75
Петик Л. О., Бундз Н. Б., Кравчук А. С. Роль місцевих податків і зборів у доходах місцевих бюджетів України.....	85
Петруха Н. М., Гуденко О. Д., Мазур А. О., Мальцев М. А. Державне стимулювання сталого розвитку природно-ресурсного та аграрного секторів національної економіки.....	95
Піжук О. І. Трансформація фіскальної політики України крізь призму теорії обмежень.....	106
Хачатрян В. В., Менчинська О. М. Сучасний стан та тенденції розвитку міжнародного ринку лізингових послуг.....	114
Чернецька О. В., Чепець О. Г. Особливості обліку розрахунків за виплатами допомоги з тимчасової непрацездатності.....	126
Шевчук О. А., Слюсар В. Ю. Взаємодія внутрішнього та зовнішнього фінансового контролю державних підприємств.....	135
Шкуропат О. Г., Петруха С. В., Мельников О. В. Перспективи державних підприємств в умовах модернізації системи управління державною власністю (на прикладі підприємств, віднесених до сфери управління Державної аудиторської служби України).....	144
Яківченко А. М. Інноваційний маркетинг у системі розвитку промислових підприємств.....	156
Бедринеш М. Д., Грушко Н. С. Бюджетна децентралізація в Україні: результати, виклики і перспективи.....	164
Шевчук О. А. Науковий погляд на розвиток сільської економіки в умовах нової соціально-економічної реальності (рецензія на монографію).....	176

УДК 351.713 + 339.168.4

JEL D24 + E62

DOI 10.33244/2617-5932.8.2021.30-39

В. В. Борса,
старший викладач кафедри
митної справи,
здобувач ступеня доктора філософії,
Університет ДФС України,
м. Ірпінь, Україна
e-mail: xtrail.illich@gmail.com
ORCID ID 0000-0002-2436-7945

ВПЛИВ МИТНОГО РЕЄСТРУ НА ЗОНУ БЕЗПЕКИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті проаналізовано заходи, що здійснюються митними органами України для сприяння захисту прав інтелектуальної власності (далі – ПІВ) під час переміщення товарів через митний кордон України шляхом введення митного реєстру об'єктів ПІВ, які охороняються, відповідно до закону, на підставі заяв правовласників (далі – митний реєстр). Встановлено, що механізм застосування митного реєстру потрібний для запобігання порушення ПІВ з метою недопущення перетину митного кордону піратських та контрафактних товарів.

Ключові слова: заходи сприяння, інтелектуальна власність, митні органи, митний реєстр, об'єкти права інтелектуальної власності, правовласник, право інтелектуальної власності.

В. В. Борса. Влияние таможенного реестра на меры содействия защите прав интеллектуальной собственности при осуществлении внешнеэкономической деятельности

В статье проанализированы мероприятия, осуществляемые таможенными органами Украины для содействия защите прав интеллектуальной собственности (далее – ПИС) во время перемещения товаров через таможенную границу Украины путем введения таможенного реестра объектов ПИС, охраняются в соответствии с законом на основании заявлений правообладателей (далее – таможенный реестр). Установлено, что механизм применения таможенного реестра необходим для предотвращения нарушения ПИС с целью недопущения пересечения таможенной границы пиратских и контрафактных товаров.

Ключевые слова: меры содействия, интеллектуальная собственность, таможенные органы, таможенный реестр, объекты права интеллектуальной собственности, правообладатель, право интеллектуальной собственности.

Метою дослідження є здійснення порівняльної характеристики об'єктів ПІВ залежно від дії митного реєстру; надходження заявок та зареєстрованих охоронних документів на об'єкти ПІВ в Україні з зареєстрованими аналогічними об'єктами у митному реєстрі з 2015 по 2019 роки; аналіз показників зареєстрованих об'єктів ПІВ у митному реєстрі за заявами правовласників за 2010–2019 роки.

Постановка проблеми. Створення ефективної системи захисту та охорони інтелектуальної власності в державі є фундаментом для інноваційної моделі економічного розвитку України, її модернізації та підвищення конкурентоспроможності у світі. Сприяння захисту ПІВ на митному кордоні завжди були актуальними в різні часи розвитку України. Наразі в Україні запроваджується міжнародний принцип вичерпання прав, при якому митне оформлення оригінальних товарів проводиться митними органами без застосування заходів щодо сприяння захисту ПІВ.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі аспекти аналізу діяльності митного реєстру та захисту прав інтелектуальної власності об'єктів ПІВ у разі переміщення через митний кордон України розглядаються у наукових працях таких вітчизняних авторів: Б. І. Бабенко, Н. І. Білак, В. В. Заяц, Л. І. Кийда, О. В. Кошонько, Е. С. Молдован, О. С. Нагорічна, Л. Р. Прус, А. І. Тищенко, О. С. Пунда, В. О. Хома, В. І. Царенко, О. В. Яковенко та інші.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інтелектуальна власність у загально-світовому обсязі вартості капіталу займає все більш домінуюче місце та потребує надійної охорони та захисту від недобросовісної конкуренції та фальсифікованої продукції [5]. Тому є потреба в Україні формування надійного та ефективного механізму охорони та захисту ПІВ, зокрема і під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності (далі – ЗЕД).

Розглянемо деякі положення Митного кодексу України. Так, відповідно до положень пункту 9 частини другої статті 544 «Призначення та основні завдання митних органів» Митного кодексу України, затвердженого Законом України від 13.03.2012 № 4495-VI (далі – МКУ 2012), здійснюючи митну справу, митні органи, зокрема виконують такі основні завдання, як «сприяння захисту прав інтелектуальної власності, вжиття заходів щодо запобігання переміщенню через митний кордон України товарів з порушеннями охоронюваних законом прав інтелектуальної власності, недопущення переміщення через митний кордон України контрафактних товарів» [6].

Отже, митні органи, зокрема Державна митна служба України (далі – Держмитслужба), митниці, митні пости у взаємодії з правовласниками застосовують заходи щодо сприяння захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України, зокрема шляхом введення митного реєстру.

Варто зазначити, що, відповідно до Закону України від 16.04.1991 № 959-XII «Про зовнішньоекономічну діяльність», права інтелектуальної діяльності відносять до експорту (імпорту) капіталу в якості товару та забороняється здійснення зовнішньоторговельних операцій у разі порушення прав інтелектуальної власності [8].

Аналізуючи законодавчі та нормативні акти України в частині становлення та запровадження захисту ПІВ, можливо виділити три етапи діяльності митного реєстру.

Перший етап діяльності митного реєстру (2001–2007 роки) – відповідно до Положення про порядок реєстрації та переміщення через митний кордон України товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 28.04.2001 № 412 (далі – Положення № 412) та основних

положень Митного кодексу України, затвердженого Законом України від 11.07.2002 № 92-IV (далі – МКУ 2002).

Другий етап діяльності митного реєстру (з 10.09.2007 по 24.06.2020) – відповідно до Порядку реєстрації об'єктів права інтелектуальної власності у митному реєстрі, отримання інформації та взаємодії митних органів з іншими правоохоронними і контролюючими органами та власниками прав на об'єкти права інтелектуальної власності у разі призупинення митного оформлення товарів за ініціативи митного органу, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 13.04.2007 № 622 (далі – Порядок № 622) і основних положень МКУ 2002 зі змінами, внесеними Законом України від 16.11.2006 № 359-V «Про внесення змін до Митного кодексу України (щодо сприяння захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України)», у подальшому до Порядку реєстрації у митному реєстрі об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.05.2012 № 648 (далі – Порядок № 648) та основних положень МКУ 2012.

Третій етап діяльності митного реєстру (з 19.11.2020 до сьогодні) – відповідно до Порядку № 648, у редакції наказу Міністерства фінансів України від 09.06.2020 № 282 «Про внесення змін до Порядку реєстрації у митному реєстрі об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону» (далі – Порядок № 282) і основних положень МКУ 2012 зі змінами, внесеними Законом України від 17.10.2019 № 202-IX «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України».

У ці зазначені періоди був різний перелік об'єктів ПІВ, які включаються до митного реєстру, зокрема і об'єкти ПІВ відповідно до визначених законів України з питань інтелектуальної власності та в Цивільному кодексі України, затвердженому Законом України від 16.01.2003 № 435-IV (далі – ЦКУ 2003).

Таблиця 1

Порівняльна характеристика об'єктів ПІВ залежно від дії митного реєстру

Митний реєстр	Початок дії митного реєстру	Нормативний документ	Перелік об'єктів ПІВ
1	2	3	4
MP_1	20.11.2001	Положення № 412	Примірники наукових, літературних, художніх творів, зокрема комп'ютерних програм, баз даних, фонограм, товарів, маркованих знаками для товарів та послуг із зазначенням їх походження, інших товарів, що як такі можуть бути зареєстровані Держмитслужбою
	01.01.2004	МКУ 2002. Перша редакція	Об'єкти права інтелектуальної власності розуміються у значенні, визначеному законами з питань інтелектуальної власності
	01.01.2004	ЦКУ 2003. Перша редакція	Літературні та художні твори; комп'ютерні програми; компіляції даних (бази даних); виконання; фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення; наукові відкриття; винаходи, корисні моделі, промислові зразки; компонування напівпровідникових виробів; раціоналізаторські пропозиції; сорти рослин, породи тварин; комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення; комерційні таємниці

Борса В. В. Вплив митного реєстру на зону безпеки інтелектуальної власності в сучасних умовах зовнішньоекономічної діяльності

Продовження таблиці 1

1	2	3	4
MP_2	10.09.2007	1) МКУ 2002. У редакції ЗУ від 16.11.2006 № 359-V; 2) Порядок № 622; 3) наказ Держмитслужби від 30.07.2007 № 638	Об'єкти авторського права і суміжних прав, прав на торговельні марки, промислові зразки та географічні зазначення
	01.06.2012	1) МКУ 2012. Перша редакція; 2) Порядок № 648	Об'єкти авторського права і суміжних прав, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, торговельні марки, географічні зазначення (зазначення походження товарів) та сорти рослин
MP_3	19.11.2020	1) МКУ 2012. У редакції ЗУ від 17.10.2019 № 202-ІХ; 2) Порядок № 282	Об'єкти авторського права і суміжних прав, винаходи, промислові зразки, торговельні марки, географічні зазначення, сорти рослин, компонування напівпровідникових виробів
Перелік об'єктів ПІВ	26.09.2019 до сьогодні	ЦКУ 2003. У редакції ЗУ від 19.09.2019 № 111-ІХ	Літературні та художні твори; комп'ютерні програми; компіляції даних (бази даних); виконання; фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення; наукові відкриття; винаходи, корисні моделі, промислові зразки; компонування напівпровідникових виробів; раціоналізаторські пропозиції; сорти рослин, породи тварин; комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення; комерційні таємниці

Джерело: складено автором на підставі зазначених нормативних документів: Положення № 412, Порядку № 622, Порядку № 648, Порядку № 282, МКУ 2002, ЦКУ 2003, МКУ 2012.

Як видно з таблиці 1, не всі об'єкти ПІВ, які зареєстровані як в Україні, так і за міжнародними системами реєстрації прав, та отримані відповідні охоронні документи належать до об'єктів ПІВ, захист яких здійснюється під час переміщення через митний кордон України.

З 14.11.2019, відповідно до п. 46 ч. 1 ст. 4 МКУ 2012 (зі змінами та доповненнями), до об'єктів ПІВ, захист яких здійснюється під час переміщення через митний кордон України, належать 8 об'єктів – це об'єкти авторського права і суміжних прав, винаходи, промислові зразки, торговельні марки, географічні зазначення, сорти рослин, компонування напівпровідникових виробів [6].

Перш ніж зареєструвати об'єкт ПІВ у митному реєстрі, потрібно, щоб цей об'єкт ПІВ був уже зареєстрований як об'єкт інтелектуального права в установленому законом порядку та отриманий охоронний документ (наприклад, свідоцтво або патент) як державними органами України, так і Міжнародними організаціями [2; 3].

Із проведеного порівняльного аналізу зареєстрованими об'єктами промислової власності (далі – ПВ) в Україні (Винаходи; Корисні моделі; Промислові зразки; Торговельні марки) з аналогічними об'єктами ПІВ, зареєстрованими у митному реєстрі, вбачається, що далеко не значна активність суб'єктів ПІВ, зокрема і бажання правласників щодо захисту своїх ПІВ на митному кордоні. В середньому різниця між зареєстрованими охоронними документами на об'єкти ПВ в Україні та зареєстрованими об'єктами ПІВ у митному реєстрі становить більше 100 разів.

Таблиця 2

Показники надходження заявок та зареєстрованих охоронних документів на об'єкти ПВ в Україні, а також показники зареєстрованих об'єктів ПВ у митному реєстрі в 2015 по 2019 рр.

№ з/п	Показники	2015	2016	2017	2018	2019	Середньорічний показник
1.	Всього надходження заявок охоронних документів на об'єкти ПВ в Україні, шт.	47 816	51 019	53 461	54 781	57 183	52 852
2.	Всього зареєстровано охоронних документів на об'єкти ПВ в Україні, шт.	34 193	35 564	35 235	36 762	37 800	35 911
3.	Кількість зареєстрованих об'єктів ПВ у митному реєстрі, шт.	482	405	291	348	218	349

Джерело: складено автором за даними річного звіту Державного підприємства «Український Інститут промислової власності» [11] та єдиного державного інформаційного вебпорталу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» Державної митної служби України [4].

Під час аналізу об'єктів ПВ, які зареєстровані у митному реєстрі з 2010 по 2019 роки, відповідно до таблиці 3, простежується така тенденція.

Таблиця 3

Динаміка показників зареєстрованих об'єктів ПВ у митному реєстрі за заявами правовласників у 2010–2019 рр.

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Загальна кількість зареєстрованих об'єктів ПВ, шт.	80	119	277	737	1 048	487	405	291	354	222

Джерело: складено автором за даними єдиного державного інформаційного вебпорталу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» Державної митної служби України [4].

Відповідно до вищезазначених даних бачимо, що саме більша кількість зареєстрованих об'єктів ПВ у митному реєстрі припадає на 2014 рік, це – 1 048 об'єктів ПВ, із них 66,4 %, або 696 об'єктів ПВ, становлять промислові зразки, (далі – ПЗ) наприклад, промисловий зразок «Шина», промисловий зразок «Фільтр повітряний», промисловий зразок «Вішалка для одягу», промисловий зразок «Закупорювальний пристрій для пляшки» та інші, із них 81,0 % припадає на промислові зразки для транспортних засобів. Левова частка зареєстрованих ПЗ у митному реєстрі за 2014 рік припадає на вітчизняних суб'єктів – 43,5 % (303 об'єкти ПВ) та на суб'єктів з країни Беліз – 37,4 % (260 об'єктів ПВ) [1; 2].

Таблиця 4

Динаміка зареєстрованих промислових зразків у митному реєстрі за заявами правовласників у 2010–2019 рр.

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Кількість зареєстрованих ПЗ, шт.	15	30	42	414	696	190	107	47	57	15

Джерело: Складено автором за даними єдиного державного інформаційного вебпорталу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» Державної митної служби України [4].

Аналіз даних таблиці 4 у різні періоди показує, що кількість зареєстрованих ПЗ у 2014 році є винятком, ніж певною закономірністю в отриманні сприяння захисту цього об'єкта ПІВ під час митного контролю та оформлення.

Таблиця 5

Динаміка показників зареєстрованих об'єктів ПІВ у митному реєстрі за заявами правовласників у 2010–2019 рр.

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Сумарний показник
Загальна кількість зареєстрованих об'єктів ПІВ, шт., із них:	80	119	277	737	1 048	487	405	291	354	222	4 020
Кількість зареєстрованих Винаходів (В), шт.	0	0	2	9	4	3	5	2	0	1	26
Кількість зареєстрованих Корисних моделей (КМ), шт.	0	0	11	32	63	13	27	8	5	5	164
Кількість зареєстрованих Об'єктів авторських прав (ОАП), шт.	0	0	0	0	0	3	0	0	6	4	13
Кількість зареєстрованих Промислових зразків (ПЗ), шт.	15	30	42	414	696	190	107	47	57	15	1 613
Кількість зареєстрованих Сортів рослин (СР), шт.	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	4
Кількість зареєстрованих Торговельних марок (ТМ), шт.	65	89	222	282	283	276	266	234	286	197	2 200

Джерело: Складено автором за даними єдиного державного інформаційного вебпорталу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» Державної митної служби України [4].

Аналізуючи таблицю 5, зазначимо, що лєвова частка реєстрацій об'єктів ПІВ у митному реєстрі за 2010–2019 роки, майже 95,0 %, припадає на торговельні марки (ТМ) – 54,7 % та на промислові зразки (ПЗ) – 40,1 %. Це свідчить про промислову привабливість реєстрації об'єктів ПІВ у митному реєстрі [2; 3].

Відповідно до Порядку № 282 процедура реєстрації об'єктів ПІВ в митному реєстрі безкоштовна, а також непотрібне надання застави або еквівалентної гарантії з відшкодування витрат, пов'язаних з діями митних органів щодо сприяння захисту прав інтелектуальної власності та розміру гарантійної суми, або сплати митних зборів [7].

Додатково зазначимо, що в період з 03.06.2001 по 16.05.2007, тобто до вступу України до Світової організації торгівлі (СОТ), діяли ставки митних зборів від 50 до 400 дол. США за реєстрацію кожного об'єкта ПІВ у митному реєстрі залежно від терміну реєстрації, продовження реєстрації та внесення змін, а також правовласником надавався гарантійний лист (зобов'язання) про відшкодування витрат на зберігання, експертизу об'єкта інтелектуальної власності та інших витрат митних органів, а також відшкодування збитків власникові товару в разі непідтвердження порушень [7].

У подальшому до 21.07.2011 було застосовано розмір гарантійної суми, що становив еквівалент 5 000 євро, а потім 1 000 євро. Розмір гарантійної суми встановлювався з урахуванням максимальних витрат на зберігання товарів на складах митних органів або складах тимчасового зберігання з урахуванням навантаження (розвантаження), розпакування (перепакування), огляд вантажу тощо. Наразі серед підприємств, що задіяні у сфері захисту ПІВ, розглядається питання щодо послуг за реєстрацію та введення митного реєстру [10].

Висновки. Постанова об'єктів ПІВ у митний реєстр є для правовласника гарантією забезпечення дотримання його прав під час переміщення товарів, що містять об'єкти ПІВ [1]; відкриває широкий спектр гарантій для правовласника, дає йому можливість контролювати процес переміщення оригінальних товарів через митний кордон України, але поряд з цим у разі внесення об'єкта ПІВ до митного реєстру призводить до монопольного становища на реалізацію своєї продукції; сприяє недопущенню потрапляння на митну територію України контрафактної та піратської продукції та її поширенню за межі митної території, оскільки заходи сприяння захисту ПІВ діють у всіх митних режимах, але за виключенням транзиту, безмитної торгівлі, знищення або руйнування та відмови на користь держави.

Безкоштовна процедура реєстрації об'єктів ПІВ у митному реєстрі приваблює не завжди сумлінних правовласників, що зловживають цим правом і «засмічують» митний реєстр загальновідомими об'єктами, як це було приведено на прикладі 2014 року – промислові зразки. Це ускладнює митний контроль та оформлення товарів, що містять об'єкти ПІВ. Більш виправданою є сума, наприклад у розмірі 1 000 грн, за послуги реєстрації та введення митного реєстру, яка охоплювала б державне мито за постановку і процедуру підтримки у митному реєстрі. З одного боку, ці заходи не знижуватимуть інтерес правовласників у постановці об'єктів ПІВ до митного реєстру, а з іншого – відсіюватимуть «недобросовісних» правовласників.

Потрібно активізувати роботу з «добросовісними» правовласниками, які отримують охоронні документи в Україні, для реєстрації своїх об'єктів у митному реєстрі, оскільки більша частини усіх суб'єктів підприємницької діяльності здійснюють зовнішньоекономічну діяльність. Як свідчить проведений аналіз, різниця між зареєстрованими об'єктами ПІВ всередині країни та в митному реєстрі становить більше 100 разів.

Лева частка реєстрацій об'єктів ПІВ у митному реєстрі (майже 95,0 %) припадає на об'єкти ПІВ як торговельні марки (ТМ) та на промислові зразки (ПЗ), що свідчить про промислову привабливість реєстрації об'єктів ПІВ у митному реєстрі.

Представлені результати досліджень про вплив митного реєстру на заходи сприяння захисту ПІВ під час здійснення ЗЕД свідчать про весь спектр можливостей і гарантій, які надає правовласнику митний реєстр об'єктів ПІВ. Ця тематика потребує подальшого вивчення і вдосконалення для більш якісного захисту об'єктів ПІВ з урахуванням практичного застосування заходів сприяння захисту ПІВ на митному кордоні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білак Н. І. Особливості переміщення об'єктів інтелектуальної власності через митний кордон України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.07 / Н. І. Білак. – Одеса, 2019. – 25 с.
2. Борса В. В. Державне регулювання розвитку інтелектуальної власності України в структурі господарського механізму: митний аспект [Електронний ресурс] / В. В. Борса // Стратегія розвитку України. – 2020. – № 1. – С. 153–159. Режим доступу: http://fmv.nau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/1_2020.pdf
3. Борса В. В. Митний реєстр об'єктів права інтелектуальної власності [Електронний ресурс] / В. В. Борса // Вектори еволюції та перспективи підприємництва в умовах сучасних викликів: збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції «Економічні перспективи підприємництва» (м. Ірпінь, 8–9 жовтня 2020 р.): у 2 ч. – Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. – Ч. 1. – С. 142–144. – Режим доступу: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6197/1/6370_IR.pdf
4. Єдиний державний інформаційний вебпортал «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» Державної митної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cabinet.customs.gov.ua/reestr404> (дата звернення: 21.08.2021).
5. Запобігання митним правопорушенням: охорона і захист прав інтелектуальної власності на митному кордоні України: монографія [Електронний ресурс] / за заг. ред. П. В. Пашка. – Ірпінь-Хмельницький: ФОП Стрихар А. М., 2017. – 323 с. – Режим доступу: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7115/1/6971_IR.pdf
6. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI. Дата оновлення: 21.07.2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (дата звернення: 03.09.2021).
7. Про внесення змін до Порядку реєстрації у митному реєстрі об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону: наказ Міністерства фінансів України від 09.06.2020 № 282 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0548-20#Text> (дата звернення: 03.09.2021).
8. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 27 січня 1997 р. № 65: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.04.2001 № 413. Дата оновлення: 16.05.2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/413-2001-%D0%BF#Text> (дата звернення: 04.09.2021).
9. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-XII. Дата оновлення: 01.08.2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (дата звернення: 01.09.2021).

10. Реєстрація об'єктів інтелектуальної власності в митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.inventa.ua/ua/blog/909-reiestratsiia-objektiv-intelektualnoi-vlasnosti-v-mytnytsi/> (дата звернення: 12.10.2021).

11. Річний звіт за 2019 рік. zvit-ukr-2019: Державне підприємство Український інститут інтелектуальної власності (Укрпатент) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukrpatent.org/atachs/zvit-ukr-2019.pdf> (дата звернення: 06.09.2021).

REFERENCES

1. Bilak, N. I. (2019). Osoblyvosti peremishchennia ob'ektiv intelektualnoi vlasnosti cherez mytnyi kordon Ukrainy [Features of moving intellectual property objects across the customs border of Ukraine] (Dissertation abstract) / N. I. Bilak. – Odessa: Mizhnar. humanitar. un-t.

2. Borsa, V. V. (2020). Derzhavne rehuliuвання rozvytku intelektualnoi vlasnosti Ukrainy v strukturі hospodarskoho mekhanizmu: mytnyi aspekt [State regulation of intellectual property development of Ukraine in the structure of the economic mechanism: customs aspect] / V. V. Borsa // Development strategy of Ukraine, (1), 153–159. – URL: http://fmv.nau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/1_2020.pdf

3. Borsa, V. V. (8–9.10.2020). Mytnyi reiestr ob'ektiv prava intelektualnoi vlasnosti [Customs register of objects of intellectual property rights] / V. V. Borsa // In Ekonomichni perspektyvy pidpriemnytstva (pp. 142–144). – Irpin: University of the State Fiscal Service of Ukraine. – URL: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6197/1/6370_IR.pdf

4. Unified State Information web portal «single window for international trade» of the state customs service of Ukraine. – URL: <https://cabinet.customs.gov.ua/reestr404>

5. Pashko, P. V. (Ed.). (2017). Zapobihannia mytnym pravoporushenniam: okhорona i zakhyst prav intelektualnoi vlasnosti na mytnomu kordonі Ukrainy [Prevention of Customs offenses: protection and protection of intellectual property rights at the customs border of Ukraine] / P. V. Pashko. – Irpen-Khmelnytsky: FLP Strykhar A. M. – URL: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7115/1/6971_IR.pdf

6. Verkhovna Rada Ukrainy. (13.03.2012). Mytnyi kodeks Ukrainy [Customs Code of Ukraine]. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

7. Ministerstvo finansiv Ukrainy. (09.06.2020). Pro vnesennia zmin do Poriadku reiestratsii u mytnomu reiestri ob'ektiv prava intelektualnoi vlasnosti, yaki okhорoniaiutsia vidpovidno do zakonu [On amendments to the procedure for registration in the customs register of objects of intellectual property rights protected in accordance with the Law]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0548-20#Text>

8. Kabinet Ministriv Ukrainy. (28.04.2001). On amendments to resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 65 of January 27, 1997 (2001). – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/413-2001-%D0%BF#Text>

9. Verkhovna Rada Ukrainy. (16.04.1991). Pro zovnishnoekonomichnu diialnist: Zakon Ukrainy [On foreign economic activity: Law of Ukraine]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>

10. Reiestratsiia ob'ektiv intelektualnoi vlasnosti v mytnytsi [Registration of intellectual property objects in customs]. – URL: <https://www.inventa.ua/ua/blog/909-reiestratsiia-objektiv-intelektualnoi-vlasnosti-v-mytnytsi/>

11. Annual Report for 2019. zvit-ukr-2019: state enterprise Ukrainian Institute of intellectual property (Ukrpatent). – URL: <https://ukrpatent.org/atachs/zvit-ukr-2019.pdf>

V. Borsa, Senior teacher, Department of Customs, Postgraduate student of the Department of Enterprise Economics, University of State Fiscal Service of Ukraine, Ukraine

Influence of the Customs Register on Measures to Promote the Protection of Intellectual Property Rights in the Implementation of Foreign Economic Activities

The creation of an effective system of intellectual property protection in the state is the foundation for an innovative model of economic development in Ukraine, its modernization and increasing competitiveness in the world. Promoting the protection of intellectual property rights at the customs border has always been relevant at different times of Ukraine's development. The purpose of the study is to implement a comparative characteristic of objects of intellectual property rights depending on the operation of the customs register; receipt of applications and registered security documents for industrial property objects in Ukraine with registered similar objects in the customs register and analysis of indicators of registered objects of intellectual property rights in the customs register.

General research method (comparison and grouping method) was used in the article. The article analyzes measures taken by the customs authorities of Ukraine to promote the protection of intellectual property rights while goods transportation across the customs border of Ukraine, by introducing a customs register of objects of intellectual property rights that are protected in accordance with the law on the basis of applications from copyright holders. The mechanism for applying the customs register is necessary to prevent violations of intellectual property rights in order to prevent pirated and counterfeit goods from crossing the customs border. The lion's share of registrations of objects of intellectual property rights in the customs register (almost 95.0%) falls on objects of industrial property, such as trademarks and industrial designs, which indicates the industrial attractiveness of registering objects of intellectual property rights in the customs register. The presented results of research on the impact of customs register on measures to promote the protection of intellectual property rights in the implementation of foreign economic activity indicate the full range of opportunities and guarantees that the customs register provides to the copyright holder. This topic requires further study and improvement for better protection of objects of intellectual property rights, taking into account the practical implementation of measures to promote the protection of intellectual property rights at the customs border.

Keywords: *assistance measures, intellectual property, customs authorities, customs register, objects of intellectual property rights, copyright holder, intellectual property rights.*

Стаття надійшла до редколегії 29 жовтня 2021 року